

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Samtliga nämnder och styrelser i Göteborgs Stad	Diarienummer: 0887/19	Datum och paragraf för beslutet: 2021-11-25, §24
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tills vidare	Senast reviderad:	Dokumentansvarig: Avdelningschef Trygghet och Samhälle

Bilagor:

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna riktlinje.....	4
Vem omfattas av riktlinjen.....	4
Bakgrund	4
Lagbestämmelser	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Vägledning och avsteg.....	6
Stödjande dokument.....	6
Definition av begrepp.....	7
Våldsbejakande extremism	7
Radikalisering.....	8
Riktlinje	9
Ansvarsfördelning	9
Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för:.....	9
De fyra socialnämnderna, Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, ansvarar för:.....	9
Nämnden för funktionsstöd ansvarar för:.....	10
Idrotts- och föreningsnämnden ansvarar för:	10
Nämnden för demokrati- och medborgarservice ansvarar för:	10
Förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden ansvarar för:.....	11

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Syftet med Göteborgs stads riktlinje mot våldsbejakande extremism är att nämnder och bolagsstyrelser ska ha en god förmåga i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Riktlinjen förtydligar nämnders och bolagsstyrelsers roller och ansvar samt vilka funktioner och vilken förmåga som krävs i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering.

Riktlinjen är inte ett praktiskt stöd för hantering av händelser och ärenden. För detta ska varje berörd/utpekad nämnd och bolagsstyrelse ta fram en verksamhetspecifik planering baserat på riktlinjen.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Delägda bolag där Göteborgs Stad är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna riktlinje.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2019-05-29 § 431, att uppdra åt stadsledningskontoret att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering.

Göteborgs Stad, tillsammans med övriga kommuner, har ett ansvar och är en viktig utförare av de åtgärder som pekas ut i nationella riktlinjer och strategier för att motverka och förebygga våldsbejakande extremism och radikalisering. Området våldsbejakande extremism och radikalisering anknyter till flera verksamhetsområden som kommunen har ansvar för.

Lagbestämmelser

I Sveriges grundlag slås det fast att var och en ska, gentemot det allmänna, garanteras yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet (2 kap. 1 § Regeringsformen). Bestämmelser om fri- och rättigheter finns även i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) som gäller som lag i Sverige. I grundlagen anges vidare att förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saktighet och opartiskhet (1 kap. 9 RF). Bestämmelsen ger uttryck för en allmängiltig offentlighets- och objektivitetsprincip. Principerna om likabehandling och objektivitet innebär mot bakgrunden av de grundlagsstadgade fri- och rättigheterna att en enskild till exempel inte får särbehandlas på grund av personliga förhållanden såsom tro, livsåskådning, ras, hudfärg, ursprung, kön, nationalitet, om det inte finns rättsligt stöd för det.

Såväl trygghetsfrämjande som brottsförebyggande arbete inryms i den allmänna kommunala kompetensen förutsatt att arbetet har anknytning till kommunens område eller dess medlemmar (2 kap. 1 § kommunallagen).

Kommunen har enligt socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för att enskilda som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § och 2 a kap. 1 § socialtjänstlagen). Kommunens uppgifter enligt socialtjänstlagen fullgörs av en eller flera socialnämnder (2 kap. 4 § socialtjänstlagen). Socialnämnderna har ett särskilt ansvar för att brottsutsatta och deras anhöriga får stöd och hjälp (5 kap. 11 socialtjänstlagen). Socialnämnderna har även ett särskilt ansvar för att verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Socialnämnderna ska bland annat bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa samt tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem (5 kap. 1 § socialtjänstlagen).

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Utbildningen syftar bland annat till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare (1 kap. 4 § skollagen).

Diskrimineringslagen är tillämpbar bland annat inom arbetslivet och syftar till att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. (1 kap. 1 § Diskrimineringslagen).

Koppling till andra styrande dokument

Göteborgs Stads riktlinje mot våldsbejakande extremism har kopplingar till andra styrdokument för redan pågående arbete inom ett flertal olika uppdragsområden. Åtgärder och insatser inom dessa uppdrag har stor betydelse i arbetet med att motverka och förebygga våldsbejakande extremism.

Göteborgs Stads riktlinje mot våldsbejakande extremism har kopplingar till andra styrdokument för redan pågående arbete inom ett flertal olika uppdragsområden. Åtgärder och insatser inom dessa uppdrag har stor betydelse i arbetet med att motverka och förebygga våldsbejakande extremism.

Nedan listas de styrande dokument som angränsar till denna riktlinje:

- Göteborgs Stads program för en jämlik stad
- Dialog och samarbete - ett samlat program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete
- Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad

- Göteborgs Stads plan mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Göteborgs Stads plan mot rasism och hatbrott
- Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag
- Göteborgs Stads riktlinje för uthyrning av lokaler till förenings- och kulturlivet
- Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer
- Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor
- Göteborgs Stads riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer

Vägledning och avsteg

Avsteg från dessa riktlinjer ska beslutas av kommunstyrelsen. Nämnder och styrelser som begär avsteg från riktlinjerna ska precisera hur intentionerna i riktlinjen hanteras.

Stödande dokument

Göteborgs Stad tillsammans med övriga kommuner är en viktig utförare av de åtgärder som pekas ut i nationella riktlinjer och strategier i uppdraget att motverka och förebygga våldsbejakande extremism och värna demokratin. Det finns vägledande dokument som beskriver statliga myndigheters och kommuners ansvar men också förslag på planering av arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.

Program och rapporter som varit en viktig grund i framtagandet av Göteborgs Stads riktlinje mot våldsbejakande extremism och som kan utgöra ett fortsatt stöd för nämnder och styrelser i arbetet.

- Handledning och rekommendationer för att ta fram lokal lägesbild och handlingsplan (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2017).
- Nationella samordnarens slutbetänkande Värna demokratin mot Våldsbejakande extremism - hinder och möjlighet. (SOU 2017:110).
- Våldsbejakande extremism-stöd för socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna. (Socialstyrelsen, 2016) (KU 2015/01385/D).
- Våldsbejakande extremism-stöd för socialtjänstens arbete med återvändare och andra personer involverade i extremistiska miljöer (Socialstyrelsen, 2018)
- Om våldsbejakande extremism - socialtjänstens arbete med barn och unga. Till dig som är chef eller ska leda arbetet (Socialstyrelsen, december 2020)
- Våldsbejakande extremism - ett utbildningsmaterial för socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna (Socialstyrelsen, 2020)
- Nationell strategi mot våldsbejakande extremism. (KU2016/01651/D).
- Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – nationell samordning och kommunernas ansvar (SOU2016:92) (Dnr Ku2017/00232/D)
- Våldsbejakande extremism och antidemokratiska budskap på internet (Statens medieråd 2017).
- Från ord till handlingsplan - en rapport om kommunala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism (SKL 2017).
- Att hantera våldsbejakande extremism. Ansvar och juridiska förutsättningar för kommunen (SKR, 2019)

- Råd vid lokaluthyrning. Demokratiska aspekter vid nyttjande av kommunala lokaler (SKR, 2018)
- Skydd mot fordonsattacker (SKR, 2018)
- Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället (SOU 2019:35)
- Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism (SOU 2018:65)
- Barn och ungas erfarenheter av våldsbejakande islamistisk extremism. (Barnombudsmannen KU 2016/02294/D).
- Värna demokratin mot våldsbejakande extremism-hinder och möjligheter (SOU 2017:110)
- Tillsammans mot brott (Regeringen 2016/17 126).
- Juridiska aspekter på våldsbejakande extremism (Center mot våldsbejakande extremism 2020)
- Våldsbejakande islamistiska miljön (Center mot våldsbejakande extremism 2020)
- Den autonoma miljön (Center mot våldsbejakande extremism, 2020)
- Vit makt-miljön (Center mot våldsbejakande extremism, 2020)
- Domar om vård enligt LVU, i ärenden med koppling till våldsbejakande extremism (Center mot våldsbejakande extremism, 2020)

Göteborgs Stads riktlinje utgår ifrån de rekommendationer och begreppsförklaringar som beskrivs i de nationella dokumenten.

Definition av begrepp

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt eller politiskt mål. Det kan tex röra sig om att med våld hindra andras demonstrations- och åsiktsfrihet, hot och våld mot meningsmotståndare eller hatbrott.

Enligt Säkerhetspolisens bedömningar (2020) finns det i huvudsak tre verksamma våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige.

- Den högerextrema miljön, *tidigare kallad vit makt-miljön*.
- Den vänsterextrema miljön, *tidigare kallad autonoma miljön*.
- Den våldsbejakande islamistiska miljön.

Utöver det finns det ensamagerande extremister som motiveras och inspireras till våldshandlingar av olika ideologier. Dessa individer behöver inte nödvändigtvis tillhöra nämnda grupper eller nätverk.

I Göteborg verkar, bor och vistas det personer och grupperingar från alla dessa miljöer. I Göteborg finns även individer, grupper och miljöer som tydligt tar avstånd från demokratiska grundvärderingar principen om människors lika värde.

Radikalisering

Begreppet våldsbejakande radikalisering syftar här på den process då en person eller grupp börjar bejaka våld i politiskt eller ideologiskt syfte. Radikaliseringsprocessen är ofta komplex och kan ske samtidigt på både individ-, grupp- och samhällsnivå.

Riktlinje

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen ansvarar för:

- stadenövergripande ledning, uppföljning och strategisk utveckling av Göteborgs Stads arbete mot våldsbejakande extremism och radikalisering
- att tillhandahålla en uppdaterad och grundläggande utbildning om våldsbejakande extremism och radikalisering för stadens verksamheter
- strategisk samverkan och samordning med andra myndigheter och organisationer på regional, nationell och internationell nivå
- att etablera en samverkan på hela stadennivå med fokus på att följa trender, utbyta information och bedriva omvärldsbevakning inom sakområdet
- att ge stöd till stadens nämnder och styrelser i frågor som berör arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering
- uppföljning av stadens arbete mot våldsbejakande extremism och radikalisering

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för:

- att inom ramen för sin riskhantering ta reda på om det i den egna verksamheten finns risk för otillåten påverkan, brottslighet, bidragsfusk, eller om det på annat sätt finns risk för samröre eller inflytande, från individer och grupper med koppling till våldsbejakande extremism
- säkerställa en följsamhet till stadens gemensamma anställningsprocess
- att förvaltningens/bolagets säkerhetschef ges fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikalisering
- att bidra i stadenövergripande samverkan och för att en kontaktperson utses gällande arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering
- att inom ramen för sin planering inventera och identifiera vilka kunskapsbehov rörande våldsbejakande extremism och radikalisering som finns inom den egna organisationen samt upprätta en utbildningsplan för att tillgodose behovet
- att inom ramen för sin planering identifiera de samverkansstrukturer, såväl lokalt, regionalt och nationellt, som är relevanta för den egna verksamhetens arbete mot våldsbejakande extremism och radikalisering.

De fyra socialnämnderna, Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, ansvarar för:

- att genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Planeringen ska innehålla metoder för att arbeta med barn och ungdomar som är i riskzonen för att radikaliseras och innehålla ett proaktivt arbete mot propaganda från våldsbejakande extremistiska miljöer på internet.
- att fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikalisering ges till medarbetare inom den egna verksamheten

- att inom ramen för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande uppdraget ta fram och löpande uppdatera lokala lägesbilder som identifierar problem kopplade till den våldsbejakande extremistiska miljön. De lokala lägesbilderna ska belysa de våldsbejakande extremistiska miljöernas närvaro och aktiviteter. Lägesbilderna ska innehålla information om geografiska platser, lokaler, verksamheter, propagandaspridning och rekrytering där det finns signaler om kopplingar till våldsbejakande extremism.
- att på stadsområdesnivå erbjuda stöd till individer i riskzon för radikaliserings och deras anhöriga samt säkerställa att det finns en kontaktpunkt för frågor om radikaliserings och våldsbejakande extremism
- att ge stöd till individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer eller få stöd i att avradikaliseras
- att det finns dokumenterade och ickediskriminerande rutiner för att stärka förmågan att kontrollera och följa upp att föreningsbidrag och andra kommunala bidrag inte betalas ut till föreningar eller organisationer som har koppling till våldsbejakande extremism.

Nämnden för funktionsstöd ansvarar för:

- att genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings
- att fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings ges till medarbetare inom den egna verksamheten

Idrotts- och föreningsnämnden ansvarar för:

- att fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings ges till medarbetare inom den egna verksamheten
- att det finns dokumenterade och ickediskriminerande rutiner som syftar till att stärka förmågan för kontroll och uppföljning så att föreningsbidrag inte betalas ut till föreningar eller organisationer som har koppling till våldsbejakande extremism
- att det finns dokumenterade och ickediskriminerande rutiner som syftar till att stärka förmågan och följa upp så att kommunala lokaler inte hyrs ut till individer, organisationer och föreningar som har koppling till våldsbejakande extremism.

Nämnden för demokrati- och medborgarservice ansvarar för:

- att inom ramen för sitt proaktiva demokratiuppdrag sprida information om demokratin som samhällsform och grundläggande mänskliga rättigheter
- att identifiera yrkeskategorier inom den egna verksamheten som ska erbjudas fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings samt upprätta en utbildningsplan för detta.

Förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden ansvarar för:

- att genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings
- att identifiera yrkeskategorier inom den egna verksamheten som ska erbjudas fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings samt upprätta en utbildningsplan för detta.